

ПОКАЗНИКИ АНАЛІЗУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД¹

На сьогодні упровадження у вітчизняну практику позитивного закордонного досвіду розвитку інноваційного підприємництва, розумно його адаптуючи до сучасних українських реалій, є визначальним. Тому безумовно актуальним виявляється дослідження показників, які використовують закордонні компанії для аналізу інноваційної діяльності, серед яких можна виділити такі:

- наукоємність (відношення витрат на НДДКР до обсягів продажу або відношення кількості працівників, зайнятих в НДДКР до загальної кількості працюючих). Фірми, де цей показник перевищує 4-5%, відносять до наукоємних, наприклад, “Сименс” (Німеччина), “Хітачі” (Японія);

- оновленість технології (доля нових технологій, які використовують на промисловому підприємстві, в загальному обсязі технологій);

- оновленість запасів матеріалів та комплектуючих (відношення річного обсягу матеріалів та комплектуючих виробів, які надійшли зі складу у виробництво до середньомісячного обсягу складських запасів, тобто це є кратність оновлення складських запасів матеріалів та комплектуючих протягом року). На типовому американському промисловому підприємстві запаси оновлюються від п’яти до двадцяти разів на рік;

- оновленість продукції (доля нової продукції в загальному обсязі продажу).

Деякі компанії використовують показник оновленості як плановий. Так, наприклад, в американській компанії “ЗМ” планом передбачається обмеження

¹ Робота виконувалася за рахунок бюджетних коштів МОН України, наданих як грант Президента України

до випуску старої продукції, яке полягає в тому, що не більше 25% від продажу щорічно може припадати на продукцію, що знаходиться у виробництві понад 5 років [1]. Аналіз оновленості продукції крупними американськими фірмами [3] свідчить, що 70% її нових видів – модифікації, 20 – невеликі інновації, а 10% – нова продукція, яку раніше ніхто не випускав;

- показник інновативності “ТАТ” (період часу від моменту усвідомлення потреби або попиту на новий продукт до моменту його відвантаження. У кольоровому телебаченні фірмі “Мацусіта” належить своєрідний рекорд – ТАТ у 4,7 місяців;

- термін самоокупності продукції, що розробляється (період часу від початку досліджень до моменту, коли прибуток від продажу нового виробу окупить усі витрати на НДДКР). Цей показник використовується фірмою “Хьюлетт-Паккард” з метою підвищення ефективності реалізації інноваційного процесу та витрат на НДДКР;

- оптимальний інноваційний рівень як компроміс між досконалістю та швидкістю;

- технологічний розрив (обсяг коштів, необхідних для інвестування нової технології з метою досягнення нею результативності, яку має на сьогодні стара технологія, що підлягає заміні в майбутньому).

Розглянемо більш детально економічну сутність останнього показника на основі методики оцінки переходу від старої технології до нової.

Традиційне управління технологією спрямоване, перш за все, на економічність (наприклад, зниження витрат на виробництво). Однак практика господарювання провідних компаній світу доводить необхідність концентрації уваги на порівнянні логістичних кривих, котрі відображають залежність ефективності технологій від обсягів витрат на НДДКР (рис. 1).

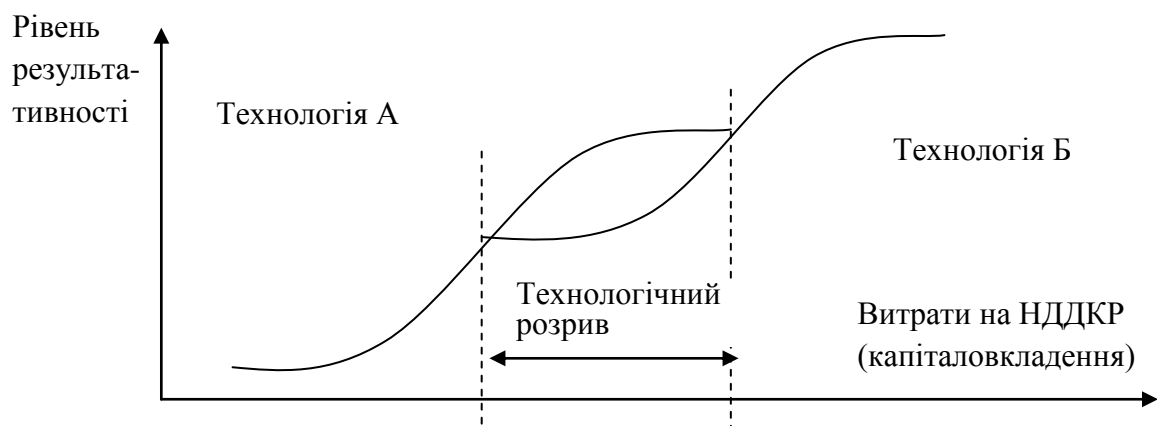

Рис. 1. Порівняння технологій на основі логістичних кривих

Оцінка економічності технології визначається нахилом S-подібної кривої. Чим крутіше крива, тим вище економічність, тобто більший приріст рівня ефективності при рівному прирості капіталовкладень, що спрямовані на удосконалення технології. Цього можна досягти шляхом більш швидкої у порівнянні з конкурентами розробки нових продуктів і процесів. Необхідність скорочення строків розробки (наприклад, методом паралельної розробки, кооперація з іншими компаніями) впливає зі співвідношення вартості прискореної розробки та прибутку, який може бути втрачений у разі затримки. Часто суми значні, але при цьому втрати прибутків, пов'язаних із затримкою розробки, можуть перевищувати витрати, спрямовані на прискорення строків.

Таким чином, при порівнянні старої та нової технологій за критерієм економічності перехід до нової технології є менш економічним (за рахунок того, що на початку інтервалу технологічного розриву нахил кривої старої технології (А) крутіший, ніж нової (Б)). Але в кінці інтервалу технологічного розриву витрати на удосконалення технології Б стають більш ефективними (у тому числі з точки зору критерію економічності) порівняно з витратами на удосконалення технології А, що доводить доцільність переходу на нову технологію.

Викладене вище дозволяє зробити висновок про те, що для більш повного

аналізу інноваційної діяльності у вітчизняну практику потрібно впроваджувати існуючий закордонний досвід оцінки інноваційності підприємства.

Література:

1. Гончаров В.В. Роль организационных нововведений в ускорении НТП промышленных фирм Западных стран / В.В. Гончаров. – М. : ЭКОС, 1987. – 81 с.
2. Гончаров В.В. Руководство для высшего управленческого персонала в 2-х томах / В.В. Гончаров [Том 1]. – М. : МНИИПУ, 1997. – 768 с.
3. Муминов Р. Малый инновационный бизнес: факторы устойчивого развития / Р. Муминов, И. Абдираимов, С. Маленова // Проблемы теории и практики управления. – 2000. – №4. – С. 85-89.

Біловодська О. А. Показники аналізу інноваційної діяльності: закордонний досвід / О. А. Біловодська // Матеріали за 6-а міжнародна научна практична конференція, «Основні проблеми на сьвременната наука». – София «Бял ГРАД-БГ» ООД, 2010. – С. 25 – 27.